

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Sævsten
 Härad: Sunnerbo. Adress: Löb. Hamneda.
 Socken: Pjätteryd. Berättat av: Maria Magnusson
 Gustav Andersson m. fl.
 Uppteckningsår: 1888. Födda år 1888 i Pjätteryd förs.
 1888.

Uppteckningen rör "de sjära gåt" (mördaret 1868)

Sommaren 1868. s. 1.

Skörden 1868. s. 2.

"Ättäten" 1868. s. 3.

Winterm 1869. s. 3.

Wären 1869. s. 7.

Sommaren 1869. s. 10.

10 blad.

Året 1802, kallat "då sjära året" var ett riktigt nödår, både för människor och djur. Sommaren 1802 inträffade en svår, långvarig torka. Intet regn föll ända från det söder söder till den inbör-gades. Ofta betäcktes himlen med moln, och man såg förvåntansfullt uppåt. Man tyckte "räjnt stå öra kullat" men intet regn föll. Möjligen "stänk" det några droppar, det var allt. Bönderna blevo allt mer bekymrade, ju längre det led på sommaren. Söden som kommit upp så vacker och lovande, stod nu kort och ynklig och började bli mogen (mån) (mån)

fast det var långt till skördetiden.
"Då syntas att då ble "mesväxt".
Såden blev "brämån", och här-
man blev liten och mindervärdig.
Djuren hade det svårt i den in-
tensiva torkan. Bete fanns ju ej.
Gräset var så gott som avsvett,
och på höstmarkerna såg det in-
te mycket bättre ut. Men fick
en ovanligt tidig slättn. Gräset
var brunt av torkan, det hade
"trakat på rot" och var så kort
att det knappast lönade sig att
slå. På sädesåkerden skulle här-
ja såg det ganska bedrägligt ut.
I vanliga fall skar man av så-
den med skära, men detta är

var det många som ryckte upp
södesstråna med rötterna, för att
fodermängden skulle bli något
större. Då skörden var avslutad, kom
regnet, men det kom för sent.
Men Träskede den lille såd man
fött. — det var många som låta
mala både ax och kärna till sam-
man. På hösten gjorde man asit
vad man kunde för att öka foder-
och matförråd. För djurens råkning
samlade man ljung, lår och dyl.
Till människoföda insamlades
olika slags produkter, som senare
kommer att antalas.
Vintern 1862. Då nyårsbrevet
ringde in det nya året 1862, var

det ett nödär de bådade. Redan före jul började brödsäden bli knapp, ja på många ställen i det närmaste slut, och vid årets början stod man flerstädes med ett stort problem att lösa, nämligen hur man skulle kunna leva till nästa skörd. Vårst var det ju för den fattige torparen o hantverkskaren, som hade litet eller intet att skörda. Det enda man hade att göra var att spara, och detta gjorde man. Kreaturen fingo endast så mycket foder att de kunde klara sig, ja ofta så lite att de "natt o jämt somne lianåra se." (d. a. a. ej då en svält) och dessutom tillgrip man foder

surogat som förs ej anses som
ätkärl. Brödfrögen ordnades på så
sätt att man blandade olika slags
ämnen med det mjöl man hade
hvar. Potatis hade man ju ej fått
många, och dessutom borde man
ju gömma litet till utsäde "pötpö" -
men så länge man hade råd att
äta av dem gick det bra. Hade man
"rogorenna pära" till brödet, så gick
det åt lite mjöl. Allt efter som
tiden gick, blev nöden större. Mjöl
fannas ju ej att få tag i. Det kunde
hända att man fick köpa ett
slags bröd som var blandat med
massa, men de som äte av detta bröd
höll på att bli blinde. De pen-

ringar som sändes till orten,
som hjälp åt de fattiga. Plac-
rades i arbetsföretag, och den obemed-
lade fick arbeta för att få några
slantar till inköp av det bröd som
arbetsstyrelsen tillhandahöll.

Då man i det hela Taget, fick lo-
va av det man själva kunde upp-
bringa, fick man försöka hitta
på ett möjligt. Man plöjde me-
se (mäs) på träden, och blandade i
brödet. Man blandade mjölet med
agnar (acina) skuren råghalm, och
syrefrå. Detta senare användes ofta
till gröt. De limnebak som kokats
och sändermalita bakades bröd. - Det
to dock ej mera allmänt.

Man plockade vitmassa (vitmå) Torbade den, samt gnodde den med händerna, för att sedan användas som tillsats till bröd. Det förekom att man sällade upp "laesmåle" (d. v. s. arfall från hö) som användes som tillsats till bröd. Likaså användes syror, lingen, blåbär samt "höprä" (d. v. s. linprä). Då man använde detta senare, tog man ofta även knipplet till bröd. Bekellan Torbades, maldes och användes till bröd. Även nätter användes på samma sätt. Till gröt använde man barkmjöl, rovar samt linprä. Våren 1862. Då vintern äntligen

gött till ända, var man glad: ty
då vären kom började gräset att
växa, och så detta kunde man
tillseda föda. Så "svå" kaskades
"shukgal", av nästlar (nätä) "nätä-
kgal", av "moil" "moilekgal", av
humminblad (känningabla) "kän-
ningakgal", av severnas blad "se-
kgal". Så syror tillredde man en
stuvrätt "stuvada syra".
Hade människorna det svårt
och bekymmersamt, så hade inte
djuren haft det bättre. På det
tröt långt innan det blev en
"grenä" rot på marken, och så-
dan fick man börja fodra med
Takkalm, ljung och dyl. På vären

1862 stoda många ledugårdar
faklösa. Då våren kom voro ju
djuren magra och kraftlösa, men
de hade dock utkömpat sin vär-
ste hungerstid, vilket ej kunde
sägas om människorna, vilka
ej fingo njuta av årets skörd,
fjörren längre fram på sommaren.
Det gick dock lättare att försöka
nu, då man kunde hoppas på
en ny bättre skörd. Härst var
det att skaffa utsäde. Ty man ha-
de ej kunnat gömma så mycket.
Det var säkert med vissa för-
hågar man sådde säden - tänk om
denna sommar skulle bli lika
förr, och fruktansvärt som den förra

Sommaren 1862 var en idealisk
sommar, omväxlande på regn och
solken, och då den rikliga skör-
den var färdig att inläggas, an-
dades man en befrielse och.
Nåden under 1862 hade dock varit
så stor, att de som upplevat des-
samma nog aldrig glömde den
svära tid de genomlevat.